

ካብ ኣብ ዘለኻዮ ምኽርዛዝን ኣንፈቱ ዘይፍለጥ ሃላልነትን መታን ክንድሕን፡-

ራብዓይን ናይ መወዳእታን ክፋል

ኣብ ሳልሳይ ክፋል፡ ትማሊ ኣብ ህዝቢ ክስራሕ ዝነበሮ፣ ዘይተሰርሐ ፖለቲካዊ ህንጻት ኣጣጥሮም፡ መትከላዊ ኣሰራርሓ ተኸቲሎም ኣብ ክንዲ ዝረባረቡ፡ ኣብ ዕለታዊ ስራሓት ተጸሚዶም ጋም-ማን ክብሉ ኣዝዩ ዘሕዝን ታሪኽን ተመክሮንዮ። ገሊኦም ከርዚዞም፡ ገሊ ኣንፈቱ ብዘይፍለጥ ብዓጋም ጠሓስ ፖለቲካዊ ሃላልነት፡ ወርቃዊ ናይ ለውጢ ዕድላት ንክንቱ ይሓልፍ፡ ህዝቢ ድማ ይብተን ኣሎ። እሞ ንብሕጂኻ እንታይ ይገበር እንታይ ንግበር? ኣብዝብል ኢና ኣቋሪጽናዮ ኔርና ቀጺሎ ዝቐርብ እነሆ፡-

ካብ ናይ ትማሊ ዝሓሸ ክንሰርሕ እንተደኣ ኮይና፡ ናይ ትማሊ ጌጋታት ክንርስዕ ኣይግባእን። ናይ ትማሊ ጌጋታት ንምጽብጻብ ንመፍደይ ሕን ዘይኮነ፡ መታን ክንመሃረሎ፣ ከይንደግሞ፡ ኣዳቕቕና ክንፈልጦ ክንጽዕር ኣለና። መሰረት ዘይብሉ ህዝቢ፣ መሰረት ዘይብሉ ታሪኽ፣ መሰረት ዘይብሉ ዕቤት፣ መሰረት ዘይብሉ ጉድለት ስለዘዩሉ፡ ንድሕሪት ኣይንመለስ ንቕድሚት ጥራሕ ንጠምት ንዝብሉ ኣይፋል ንበሎም። ምኽንያቱ፡ ታሪኽና ተመክሮና ብግቡእ ፈሊጥና ኢና፡ ካብ ፖለቲካዊ ትምክሕትን ጽበትን ሓራ ክንከውን፡ ሱር ዝሰደደ ናይ ምጥርጣር መንፈስ ክንምሑ፡ ኣብ ንቕሓትን ፍቶትን ዝተመሰረተ ሓድነት ክንገብር፡ ስለዚ ከኣ ካብ ዘለናዮ ፖለቲካውን ቁጠባውን ቅልውላው ድማ ክንወጽእ እንክእል።

ከምቲ ትማሊ ከይሰራሕካ ሎሚ ዘይብላዕ፡ ትማሊ ዝተሓልፈ ፖለቲካዊ መሰገደል ብግቡእ ከይፈለጥካ፡ ንዝሓሸ ጽባሕ ድሕሪ ጽባሕ ዝኸውን ራእይ ክህልወካ ስትራቴጂካዊ መደባት ክትሰእል ስለዘይከኣል፡ ትማልን ሰብ ትማልን ከመይ ነይሩ ከመይ ነይሮም፡ ከም ኣጋጣሚ ኣካል ናይ ትማሊ ታሪኽ እንተኸንካ ድማ ነብስኻ ሓዊስካ ምፍታሽ ምግምጋም ካብኡ ክውሰድ ዘለዎ ትምህርቲ ምውሳድ፡ ንመስርሕ ለውጢ ዘቃላጥፍ ደኣምበር ዝዕንቅፍ ወይ ዘናውሕ ኣይኮነን።

ስለዚ ኩሉ ካብ እንኩሰባዊ ፍጹም መላኺ ስርዓት ናብ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ክሰጋገር ዝደለ ዜጋ ብሓፈሻ፡ ብዝተወደበ ኣገባብ፡ ፖለቲካዊ መደብ-ዕዮን ሕገ-ህንጻን ቀሪጾም ክቃለሱ ዝጸንሑን ዘለውን ፖለቲካዊ ውድባት ከኣ ብፍላይ፡ ምሉእ ንምሉእ ካብ ዝነበሮምን ዘለዎምን ናይ ኣረኣእያን ኣሰራርሓን ሕማም ክፍወሱን ተሰፋን ዋልታን ውጽዓት ኮይናም ክርከቡን እንተደኣ ኮይናም፡ ድሕሪት ተመሊሶም ከመይ ነይረ ከመይ ኔርና ክብሉ ኣለዎም። ስለምታይሲ እዚ ናይ ሎሚ ፖለቲካዊ ውድቀት መሰረቱ ትማሊ ስለዝኾነ፡ ናይ ትማሊ ታሪኽን ተመክሮኡን ዘዩንብብ ፖለቲካዊ መነጽር፡ ንጽባሕን ድሕሪ ጽባሕን ከማዕዱ፡ ሕማቕን ጽቡቕን ክፈል ስለዝጸገም፡ ዘለዎ ዕድል ዘኸርዕ ህዝባዊ ታሪኽ ምስራሕ ዘይኮነ፡ ብሕማም ኣመን ምን ማሲኑ ከም ዝመውት ሰብ፡ ጋም-ማን እናበለ ድሕሪ ምስላይ ታሪኽ ኣበላሽዩ ዘገምታዊ ሞት መማት ጥራሕዮ።

ወዲ-ሰብ ድሕሪ ሞቱ ዝዛረብ ኣወንታዊ ተግባር ሰራሕ ታሪኽ ክኸውን ምበር፡ ኣብዛ ምድሪ ዘለኣለማዊ ኮይኑ ክነብር ሕገ ተፈጥሮ ኣየፍቅደሉን። ፖለቲካዊ ውድብውን ተመሳሳሊ ዕጫዩ ዘለዎ። ስለዚ ብደረጃ ውልቀ ዜጋ ኮነ ፖለቲካዊ ውድብ መጀመርያ ብህይወት እናሃለኻ መንፈሳዊ ርወዮት ዝበካ ህዝባዊ ፍትሓዊ ኣረኣእያ ምውናን። ሕጋውን ሓላፍነታውን ምኽን። ብካልኣይ መጻኢ ወለዶ ኣብ ስቓይ ዝነበረሉ፡ ዝሓፍረሉ ዝሰከፈሉ ዘይኮነ፡ ሳላ እከለ ኢሉ ዘመስግኡ ኮሪዑ ኣስተርህዩ ዝነበረሉ ጥጡሕ ፖለቲካዊ ባይታ ፈጢርካ ንምሕላፍ፡ ብልቦና ኣበይ ነይረ ናበይ ይኸይድ ኣለኹ ካብ በለጸዊ ኣተሓሳስባ ነጻ ኮይንካ ገሃእ ርእሰኻ ንምግምጋም፡ በረኣእያን ብተግባርን ክትዕረ ፖለቲካዊ ትብዓት የድሊ።

ልዕል ክብል ከም ዝተገልጸ፡ ብተግባር ድማ፡ ከም ጥሙር ህዝብን ልኡላዊት ሃገርን ካብ ምህላው ናብ ዘይምህላው ዝወስድ ኩምራ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ጸገም እናሃለወን ገሊኡ ጽቡቕ ኣለና ጸገም የብልናን ብምባል

ዓለም ንሰከሐላ ዘይጽቡቕ ኣተሃላልዎና ክሓብእ ይፍትን። ገለ ከኣ፡ ኣብ'ቲ ኣጋጣሙ ዘሎ ጸገምን ከመይነት ኣፈታትሓኡን ዝኾነ እጃም ከምዘይብሉ፡ ጸግምሲ ኣሎ፡ ህዝቢ ይብተን ሃገር ድማ ትፈርስ ኣላ። እንታይ'ዎ ክንገብር በዓል እከለዮም ከምኡ ዝገብሩ ዘለው እናበለ ነብሱ ሓራ ኣውጺኡ ንኻልኣት ክኸሰስ ምውዓል ልሙድ ተግባር ኮይኑ ኣሎ። እዚ ካብ ሓቂ ሕድማን ክስንዚ ብፍላይ ብፖለቲካዊ ውድባት ክበሃል እንከሎ፡ ንበሃልቱ ውረደት ንሃገር ከኣ ውድቀትዮ።

ሕራይ ህዝብን ሃገርን ካብ ህላወ ናብ ዘይህላወ ክኣቱ ዝገበረ ጠንቂ እንኮ ሰባዊ ጉጅለ ህግደፍ ምጅኑ ኣየካራኸርን። ናይ'ቲ ክሳብ ሕጂ ኣብ ህዝቢ ዝበጸሐን ዝበጸሐ ዘሎን ኢ-ሰብኣዊ ግፍዒ ፈጻሚኡን ቀዳማይ ተሓታትን ንሱ ኢሳያስን ጉጅለኡን ምጅኑ'ውን ከምኡ። ይኹን ግን ጠንቂ ውድቀት ኣብዚ ሕጂ በጺሕናዮ ዘለና ከይበጸሕና ክግራሕ ክምከት ከውገድ ኣይከኣልዶ ነይሩዮ? ህዝቢ ለውጢ ኣይደል'ዶ ኢሎ'ዮ? ወድዓዊ ኩነታት ኣይበሰለን ድዮ? ብዘይጥርጥር ክግራሕ ክምከት ከውገድ ይከኣል ነይሩ። ህዝቢ ንህግደፍ ሕቕኡ ካብ ዝህቡ፡ ለውጢ ካብ ዝጸበ ነዊሕ ዓመታት ኣቕጺሩ። ወድዓዊ ኩነታት በሲሉ ዝጥቀመሉ ስኢኑ ፈንቲሩዮ።

እዎ ድሌት ህዝቢ ንለውጥን ወድዓዊ ኩነታት እንተበሲሉ ደኣ እንታይ'ዮ እቲ ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ እናሓደረ ኣብ ክንዲ ዝሰፍሕ ዝገልብት ዘይሰገር ተወዳዳሪ ዝኸውን፤ ብኣንጻሩ ድምጹ ዘጥፍእ ውዳቤኡ ዝልሕል ኣብ ጋም-ማን ክነብር ዝገብር ዘሎ? መልሱ፡ ኣንጻር ምልኪ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝቃለሱ ዘለው ፖለቲካዊ ውድባት፡ ዝበዝሑ ዝነጸረ ኣረኣጺያ የብሎምን። ግልጽነት የብሎምን። ተሓታትነት የብሎምን። ዘውጽእዎ መደብ ኣብ እዋኑን ብጽፈትን ናይ ምትንም ባህሊ ስራሕ የብሎምን። ካብ ሕሉፍ ጌጋ ተማሂሮም ንዘይምድጋሙ ኣኣይጽዕቱን። ዘለውዎ ወድዓውን ባዕላውን ኩነታት ብግቡእ ኣይግምግሙን። ነቕፌታን ርእሰ ነቕፌታን ኣየዘውትሩን። ስለዚ ከኣ እንተስ ፖለቲካዊ ባህሪኡም ከምኡ ኮይኑ፡ እንተስ ከም ባህሊ ተኣታትይዎም፡ ንነብሶም ሓፍ ነቲ ካልእ ኣትሕት ኣቢሉ ኣብ ዘቕርብ ዘይሓጋዚ ባሕሪ ፖለቲካዊ ድሕረትን ሕሜታን ዝሕምብሱዮም።

እቶም ዝወሓዱ ንጹር ህዝባዊ ኣረኣጺያ ዝወነኑ፡ ማሕበራዊ መሰረቶም ዘነጸሩ፡ ፖለቲካ ኤርትራ ብመሰረታዊ ለውጢ ደኣምበር ብጽገናዊ ለውጢ ከምዘይፍወስ ቅኑስ ፖለቲካዊ መርገጽ ዘለዎም ወገናት ድማ፡ ብተግባር ወፊሮም ቅኑስ ርእይቶኦም ኣብ ህዝቢ ከስርጹን መሪሕ ተራኣም ክጸወቱን ኣይከኣሉን። ወኒኑም ብዘለው ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መስመር መሰረት፡ ነቲ ብትምክሕትን ጽባትን ዝራጋሕ፣ ማእከላይ መርገጽ ሓዙ ከም ቱቦ መመሓላላፊ ረሳሕ ማይ ወረ ኣብ ምምልላስ ዝነበር፣ ካብ ፖለቲካዊ እንዶ ምስኣን ዝብገስ፡ ኢሳያስ እንተተወገዱ እቲ ጸገም ከም ቅጽብት ዝፍታሕ ገይሩ ዝርኢ ህውኽ ስምዒት፣ ነቲ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ድሑር ናውቲ ማሕረስን፡ ኣብ ምዕራባዊ ዓለም ዘሎ ኢንዲስትሪያዊ ምዕባለን ዘለዎ ፍልልይ ኣብ ግምት ከየእተወ፡ ሊበራላዊ ስርዓተ ቁጠባ ሕጂ ኣብ ኤርትራ ግብራዊ ክኾነሉ ዝደልን ...ወዘተ ብመትከል በረኣጺያ ብብቕዓት ብሓይሊ ሓሳብ ክገርሕ ኢሎ'ውን ከእምን ኣብ ክንዲ ዝቃለስ፡ ብፖለቲካ ድሕረት ተኸቢቡ ስትራቴጂካዊ ኣመራርሓ ካብ ምሃብ በኽኑሩ፡ ካብ ሓበሬታ ምልውዋጥ ኣብዘይሓልፍ ዕለታዊ ስራሕ ተጸሚዱ ስለዘሎዮ።

ፖለቲካዊ ውድባት ብቕጽሪ ውሑዳት ኣይኮናን። ዝተፈተነ ሓባራዊ ግንባራት'ውን ብዙሕዮ። ብፍላይ እቲ ሓባራዊ ግንባራት ዝተገብረሉ ትጽቢትን ወጻእን'ውን ኣዝዮ ብዙሕዮ። ገሊኡ ሕጂ'ውን ኣለኹ ዝብልዮ። ብተግባር ግን ድማዕ የብሉን። እቲ ግንባራት ዘየስርሕ ስለ ዝኾነ ኣይኮነን ትርጉም ዘለዎ ፍረ ዘየምጸኣ። እቶም ኣብኡ ዝዋስኡ ሰባት ብፍላይ መሪሕነታዊ ኣካላት ብቲ ዝተሰማምዕሉ መቐሚያታት መሰረት ሓላፍነት ተሰሚዖም ብስጥመት ስለ ዘይሰርሑ፣ ግልጽነት ስለ ዘብሎም፣ ካብ ዝወከሎም ውድብ ኮነ ግንባር እንታይ ትገብር ኣለኹ ኣለኹም ዝብል ትርር ዝበለ ሕቶ ስለዘይቐርቦም፣ እቲ ግንባራት ብስም ህዝቢ ተተኸሉ ክንሱ፡ ብተግባር ህዝቢ ብቐረባ ክቆጸር ካብ ዝኸእል ኣዝዮ ርሒቕ ሰፊሩ ናብ ማሕበር መሪሕነት ተቐይሩ ኣካላዊ ምሕዝነት ፈጠሩ ስለ ዘሎዮ።

ስለዚህ ህዝቢ ኩነታት ክንዲ ዝተረረ ይተረር ኣብ ትሕቲ ዘቤታዊ ምልኪ ተኣሲሩ ኣይነበርን። ተቓሊሱ መሰሉ ከኸብር ናይ ግድንዩ። ካብዚ ዘሎ ከይከፍኡ፡ ኣብ ዝሓጸረ ግዜን ብውሑድ መስዋእትን ካብ ምልኪ ተገላጊሉ ወናኒ ፖለቲካዊ ስልጣኑ ክኸውን ድማ ብፍኑው ዘይኮነ ብፖለቲካዊ ውድባት ክምራሕ ኣለዎ። ፖለቲካዊ ውድባት ብወገኖም፡ ብንግበር ንግበር ወይ ንኺድ ጥራሕ ዘይኮነ በዩናይ ፖለቲካዊ ኣንፈት፡ ንመን ሒዙ፣ ናብ መን ወጊኑ ኣነጹሩ፡ ብመትከል ተመሓዝዩን ተገዚኡን ክሰርሕ ክበቅዕ ኣለዎ። ፖለቲካዊ መንነት ዘይብሉ ሰብ፡ ህዝቢ ዝደልዮ ፖለቲካዊ ለውጢ ኣብ ምምጻእ ኣወንታ ተራ ክጸወት ኣይክእልን።

ስለዚ ኩሉ ብቐጥታን ብተዘዋዋርን ኣብ ፖለቲካ ዝዋሳእ ወይ ይዋሳእ ኣለኹ ዝብል ዜጋ ቅድም ቀዳድም ናተይ ዝብሎ ንጹር ፖለቲካዊ መንነት ክህልዎ ይግባእ። ምስ ነብሱውን ዕርቂ ዝገበረ ክኸውን ኣለዎ። ብምቕጻል ተጋዳላይ ወይ ፖለቲካዊ ዝብል ስም ዘይኮነ፡ ናይ ሓደ ሓቀኛ ካብ ተሓታትነት ዘይሃድም፡ ብሓሳባን ብተግባርን ንስለ ህዝቢ ዝተወፈዩ፡ ግሉጽነትን ትሕትናን ዘለዎን ህዝባዊ ባህሪ ዝወነ ክኸውን ይግባእ። ህዝቢ ድማ ከም ናይ ነዊሕ ዓመታት ተመክሮ ዘለዎ መጠን ንፋስ ነናብ ዝሃረጥ ኣንፈት ዘይኮነ፡ እቲ ክፍታሕ ዝድለ ዘሎ ዛዕባ ናቱ፣ ፖለቲካዊ ውድባት ናቱ ምዃነን ተገንዚቡ፡ ውድባትን ግንባራትን ዝምርሕሉን ዝተሰማምዕሉን ሰነዳት መሰረት ገይሩ፡ ብእሩም ግን ከኣ ብዘይነሓፍነት ክገርሑ፡ ተጽዕኖ ክፈጥር ንዘዩድሊ ኣይድልን ክብል ንዘድሊ ክድግፍ ዘክእሎ ንቕሓትን ውዳብን ክፈጥር ኣለዎ። ካብ ኣብ ዘዘለኻዮ ምክርዛዝን ኣንፈቱ ዘይፍለጥ ሃላልነትን መታን ክንድሕን፡ መድሕን ህላዌና ፖለቲካዊ ንቕሓትና ስጡም ውዳቤናን ጽንዓትናን ምዃኑ ንገንዘብ።

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፡ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ፡ 05-11-2018